

Oricît de revelatoare ar părea, soluția e firească, fiind o dreaptă aplicare a atribuțiilor consiliului artistic. Exemplul ar trebui să fie urmat de toate teatrele, dovedindu-se eficient.

Desigur, se mai pot găsi și alte metode pentru a controla și păstra neștirbit un spectacol. Nici una nu va putea, însă, înlocui esențialul: conștiinciozitatea, simțul de răspundere, elanul actorilor și al regizorilor, al tuturor celorlalți colaboratori ai scenei, văzuți și nevăzuți.

Și acestea au existat, au trăit — în genere — în spectacolele amintite. Drumul spre realizarea imperativului *fiecare spectacol — o premieră!* e ascendent.

P.S. Tocmai pentru că publicul răspunde atât de prompt, printr-o afluență generoasă, la calitatea artistică a spectacolelor, n-ar fi rău ca teatrele să-și îmbunătățească și celelalte condiții ale funcției de „gazde”. Ne referim la condiții extraartistice, să le zicem gospodărești. De pildă:

1. Spectacolele să înceapă exact la ora anunțată (chiar și atunci cînd sînt televizate);

2. să nu se amîne sau să se înlocuiască spectacole în ultima clipă (din motive „tehnice” sau nu);

3. să se ungă scaunele, ca să nu mai scîrție; de asemenea, să fie reparate și podelele scenei;

4. plasatorii să-și numere banii de la vînzarea programelor în pauze, nu în coasta spectatorului atent;

5. să se evite curentul de aer (mai ales iarna) provenit de la geamuri sparte sau uși prost închise etc.

Și o doleanță, nenumerotată, a cronicarilor posesori de permise: un tratament ceva mai binevoitor din partea personalului de sală. Ei vin să-și facă meseria și nu trebuie socotiți abili „evazionști fiscali”, care nu plătesc biletul de intrare.

Fl. P.

MUZEE TEATRALE

Puține din teatrele noastre din provincie s-au preocupat pînă acum de organizarea unor mici muzee teatrale în care să fie prezentat istoricul teatrului din localitate. Cu excepția Teatrelor Naționale din Cluj, Iași și Craiova, teatrele de stat înființate în ultimii 15 ani nu au dat o atenție prea mare acestei probleme care, la prima vedere, ar părea colaterală activității artistice a unui teatru.

Totuși, în foarte multe din orașele în care s-au înființat acum teatre permanente, a existat în trecutul mai îndepărtat o activitate teatrală remarcabilă pentru perioadă începuturilor teatrului românesc. Este cazul orașelor: Botoșani, Orașul Stalin, Pitești, Oradea, Arad, Turda, Timișoara etc.

Cine ar fi mai indicate decît secretariatele literare ale acestor teatre să ia inițiativa unor cercetări și să prezinte publicului tradiția locală a teatrului românesc? La Botoșani se găsesc sumedenie de documente în legătură cu teatrul lui Costache Caragiale, înființat înainte de revoluția de la 1848; la Orașul Stalin, arhivele conțin mărturiile primelor spectacole în limba română date la începutul secolului trecut, precum și dovezi ale activității culturale românești din timpul răscoalei lui Tudor; în regiunea Timișoara a funcționat unul din cele mai vechi teatre — cel de la Oravița; teatrele din Ardeal ar putea dispune de bogate colecții de documente în legătură cu teatrul școlar, în legătură cu manifestările teatrale profesioniste care au avut loc la începutul secolului trecut, ca și cu istoricele turnee din Ardeal ale lui Matei Mîllo și Mihail Pascaly. Depășind și expunînd aceste documente, teatrul din fiecare localitate ar aduce o contribuție de seamă nu numai la stabilirea trecutului cultural al orașului respectiv, ci pentru însăși istoria teatrului din țara noastră.

Inițiative locale nu lipsesc în această privință. Este pilduitoare activitatea lui Iosif Sirbuț de la Arad. Acum 10 ani, cînd s-a înființat Teatrul de Stat din Arad, tov. Sirbuț — pe atunci tehnician al teatrului — a început prin a aduna obiectele vechi găsite în teatru, cu scopul de a arăta colegilor săi modul în care s-au dezvoltat mijloacele tehnice de scenă în ultimele 7—8 decenii. În 1949, cînd teatrul din Arad împlinea 75 de ani de cînd a fost construit, Iosif Sirbuț a încercat pentru prima dată organizarea unei mici expoziții teatrale, în colaborare cu Muzeul regional. An de an — în cei 10 care s-au scurs de la înființarea Teatrului de Stat din Arad — tov. Sirbuț a continuat să adune documente și mărturii ale activității artistice-teatrale, română, maghiară și germană. Cînd teatrul și-a sărbătorit cinci ani de activitate (1953), a fost deschis și muzeul acestuia. Cu toate că astăzi — din cauza reconstrucției teatrului — muzeul este îngrămădit într-o singură încăpere, tov. Iosif Sirbuț nu conținește să îmbogățească colecția de documente, care cuprind piese foarte valoroase.

În Muzeul Teatrului de Stat din Arad se găsesc mărturii ale vieții teatrale locale

de la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, afișe ale trupelor care au dat spectacole în acea vreme, documente în legătură cu primele spectacole românești date de către școlarii Convictului românesc din Arad în al doilea deceniu al secolului trecut, numeroase și extrem de valoroase documente (afișe, manuscrise, fotografii) în legătură cu mișcarea teatrală revoluționară de la 1848, colecția de afișe și apelurile adresate de Millo și Pascaly în turneele făcute la Arad, documente ale mișcării teatrale muncitorești de la sfârșitul secolului al XIX-lea și multe altele.

Creatorul acestui mic dar interesant și valoros muzeu nu se mulțumește numai cu prezentarea documentelor. Este mai mult decît lăudabilă pasiunea sa pentru cercetările făcute în sprijinul valorificării elementelor teatrale românești și maghiare din trecut. I. Sirbuț este un frecventator asiduu al vechilor biblioteci ale orașului; el a avut inițiativa punerii unei plăci comemorative pe clădirea vechiului teatru de la Arad (poate cel mai vechi teatru din țară, în care s-au dat în 1818 primele spectacole în limba romină și unde au jucat Millo și Pascaly); a publicat în presa locală articole cu date noi despre turneele lui Pascaly la Arad. Cu sprijinul forurilor locale va fi pusă o placă comemorativă pe casa lui Ion Popovici-Desseanu, în care s-au întîlnit Mihail Pascaly și Mihail Eminescu cu Iosif Vulcan și Popovici-Desseanu pentru a pune bazele unui teatru românesc în Ardeal.

Pasiunea lui Iosif Sirbuț îi face cinste lui și teatrului din Arad. Cercetătorii și istoricii de teatru au multe motive să-i fie recunoscători. Conducătorii teatrelor și secretarii literari îi pot urma exemplul și indemnul pe care li-l dă.

S. Alterescu

PROGRAME ÎN CONT DEBITOR

În tradiția teatrului nostru nou, programele de sală au încetat de mult să fie o simplă prezentare a distribuției, după cum nu mai sînt nici pretexte de mică sau mare publicitate comercială. Astăzi, programele de sală, la majoritatea instituțiilor de teatru, constituie un ghid prețios, care-l introduce pe spectator atît în problemele piesei reprezentate, cît și în ale montării. Iar dacă pînă acum cîțiva ani, sufereau de mediocritatea ținutei grafice, în ultima vreme e o adevărată plăcere să asisti la întrecerea secretariatelor literare în a prezenta un conținut bogat

și interesant, într-un cit mai atrăgător aspect grafic. Asistăm astfel la încetățenirea unei foarte sănătoase deprinderi, spectatorul plecînd acasă, în cele mai multe cazuri, cu o utilă și agreabilă piesă de album, care-i va ajuta oricînd să-și improspăteze impresiile și imaginile scenice văzute.

Limitîndu-ne doar la stagiunea în curs, putem cita ca pozitive eforturile secretariatelor literare de la teatrele din Orașul Stalin (*Aristocrații*), de la Oradea (*Mielul turbat*), de la Cluj (*În căutarea bucuriei*) și chiar de la Reșița (*Vassa Jeleznova*), care au adus o reușită îmbinare a conținutului (prezentare a autorului, a piesei, a problemelor de spectacol etc.) cu forma (fotografii, ilustrații, coperte în culori etc.).

E limpede că prima scenă a țării, Teatrul Național „I. L. Caragiale”, nu putea să lipsească dintr-o asemenea competiție. De fapt, mai mult decît în alte părți, la teatrul bucureștean s-a vădit preocuparea de a pune la îndemina publicului programe de calitate. S-a ajuns chiar la un „stil”: copertele au aceeași formă grafică, aproape toate au un cuvînt al regizorului, distribuirea materialului e făcută într-o anumită ordine etc.

Numai că, din păcate, lipsește consecvența.

După programele de ținută impecabilă la *Anii negri*, la *Omul cu mirtoaga*, la *Institutorii*, de pildă, iată o simplă coală cu distribuția la spectacolele *Brecht și Lorca*. Tocmai la Brecht și Lorca! Adică, tocmai la autorii care cereau o prezentare cît mai documentată și abundentă.

Se știe că Brecht are o concepție originală despre teatru și despre jocul actoricesc, concepție ferm statuată, cel puțin pentru propria lui operă dramatică. Brecht solicită în primul rînd mintea spectatorului, pe care nu vrea să-l capteze doar prin efecte emoționale. Iar actorului îi cere să „cîștige distanță” față de rol, pe care să-l privească critic și să-l redea „epic” în semnificațiile lui. Toate acestea ar fi pretins ca scenele din *Teroarea și mizeriile celui de al treilea Reich* și piesa *Puștile Terezei Carrar* să se bucure de o adecvată prezentare în programul de sală. Pentru ca spectatorul să se familiarizeze cu problemele textului jucat, era nevoie de o substanțială introducere în teatrul lui Brecht.

La fel cu Lorca, a cărui operă poetică și dramatică a fost puțin cunoscută pînă acum, la noi. Cu atît mai mult, cu cît piesa *Minunata pantofăreasă* este precedată în spectacol de un recital din poezia lorchiiană.

Nu se poate nega că orice piesă, orice autor, necesită o prezentare cît mai pregnantă, pentru ca publicul să fie inițiat și